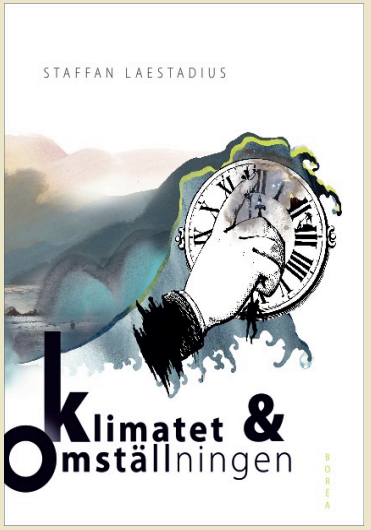
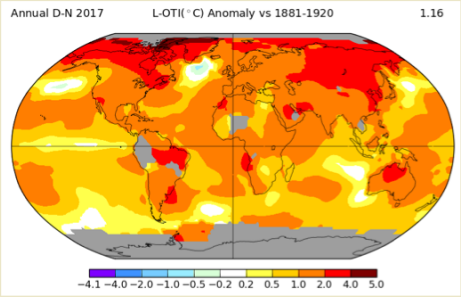
Så klarar vi klimatutmaningen – lösningar och möjligheter

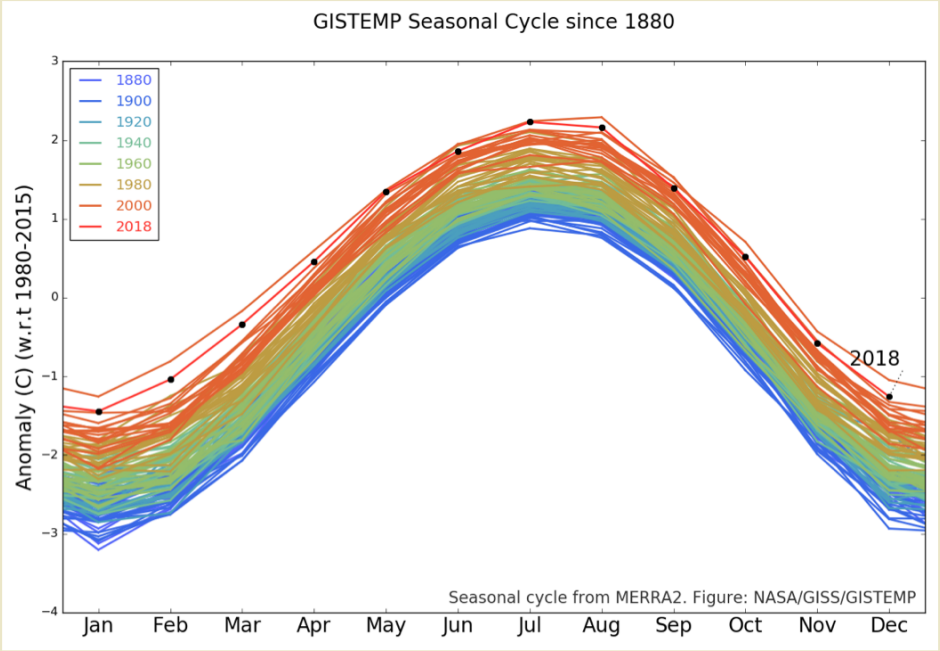
Reflektioner vid ELMA:s årsmöte
21/5 2018

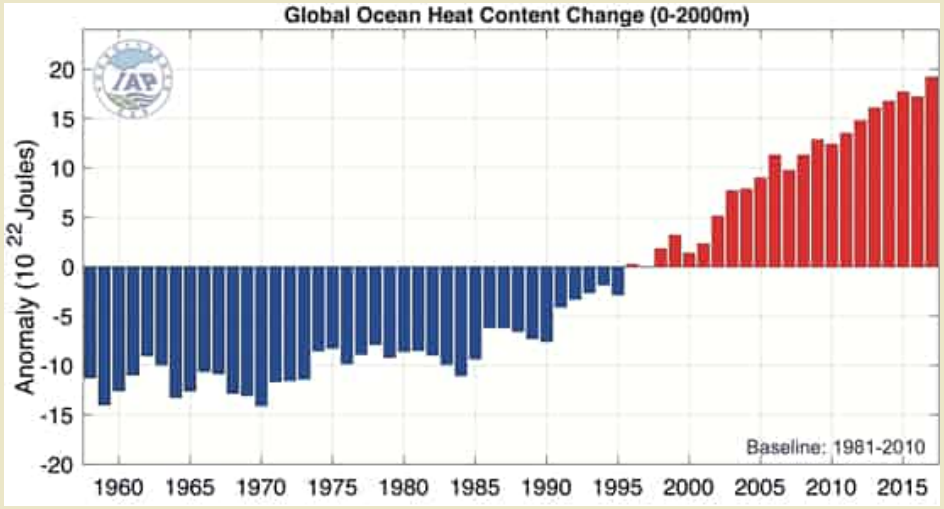
Staffan Laestadius

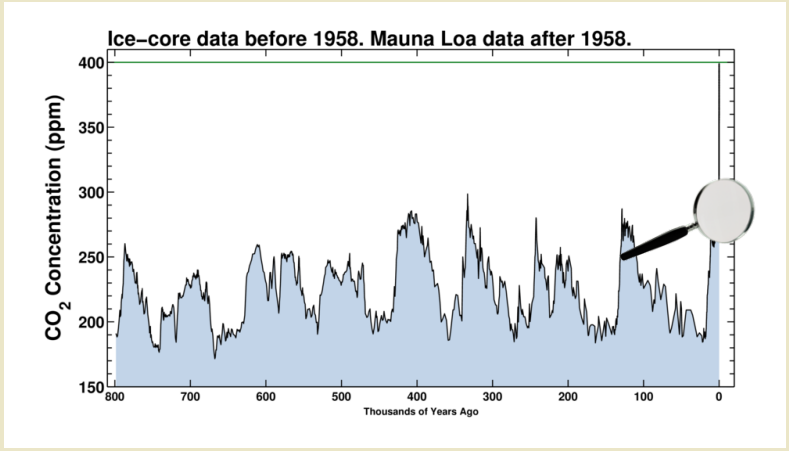

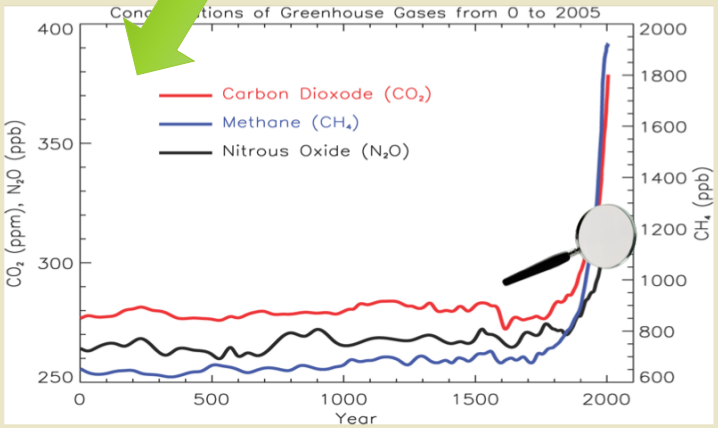
Låt oss börja med klimatläget…

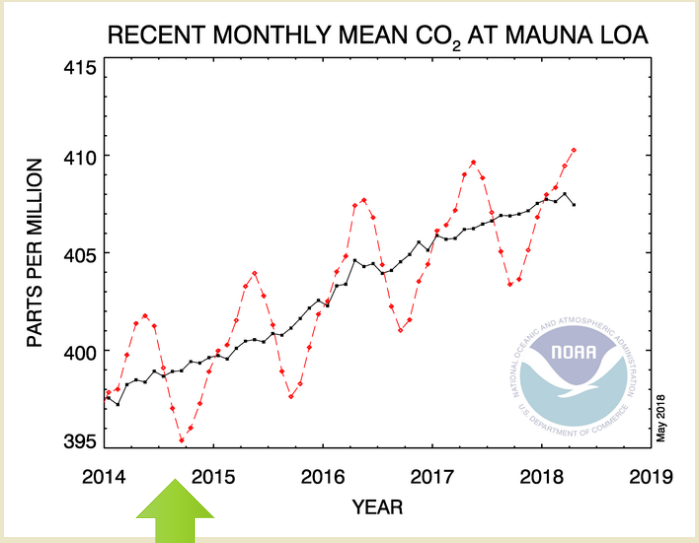

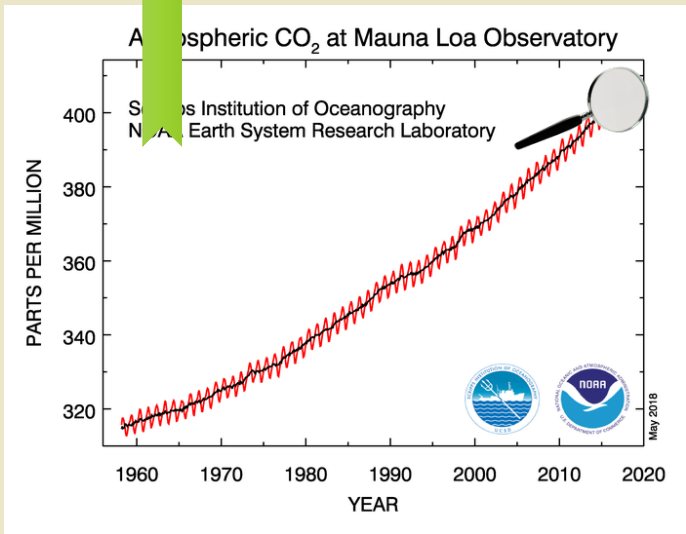

CO_2-halten i atmosfären

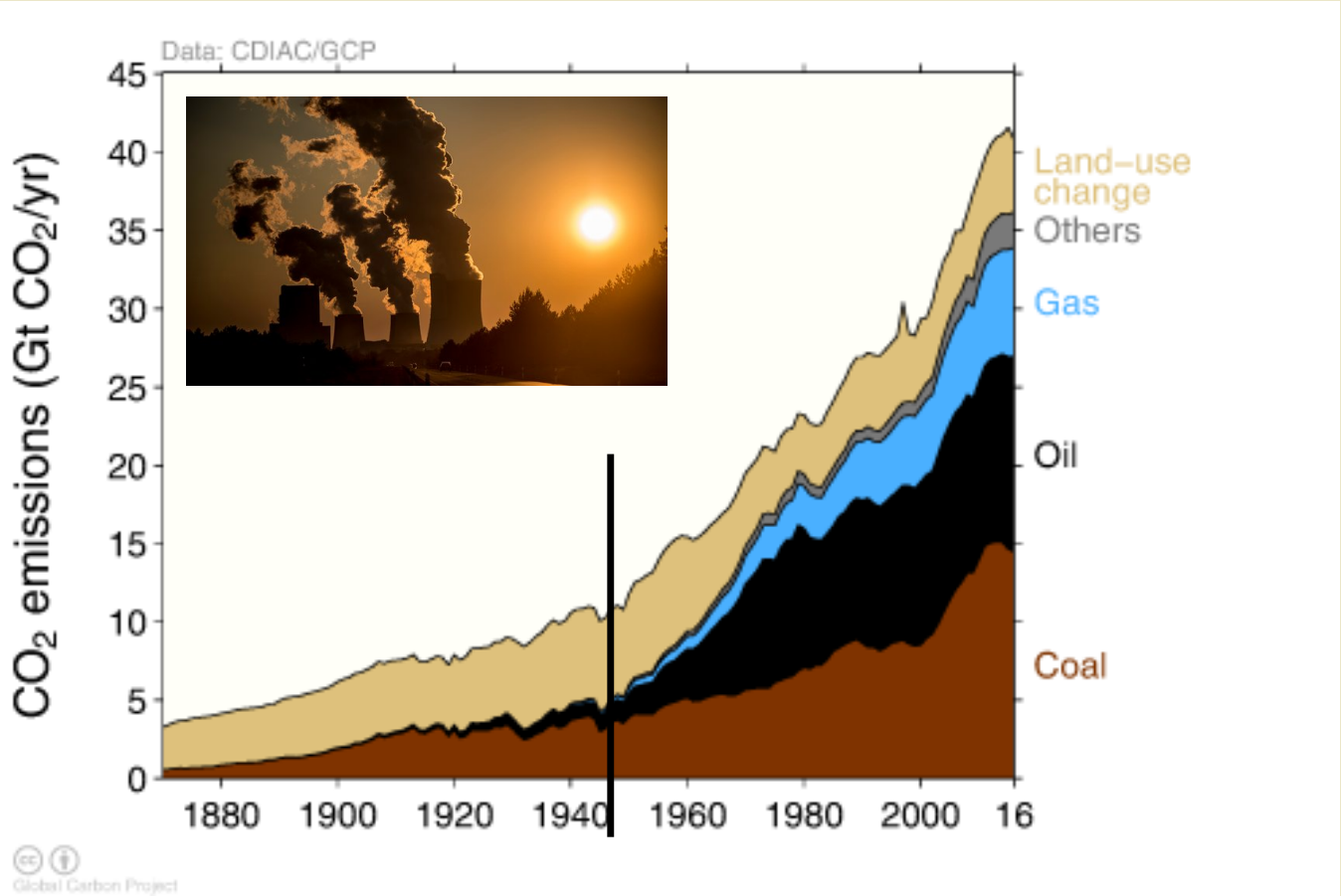

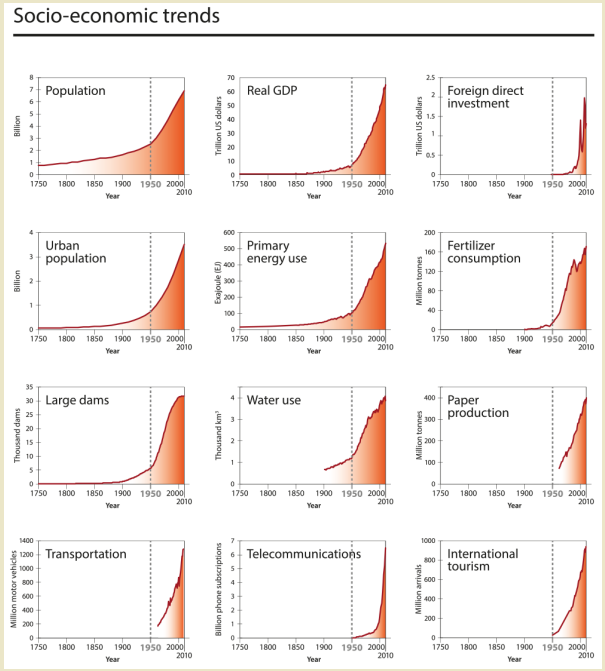
…ett resultat av CO_2-utsläppen

… ett exempel på den stora accelerationen efter WW2..

(Steffen m.fl. 2004)

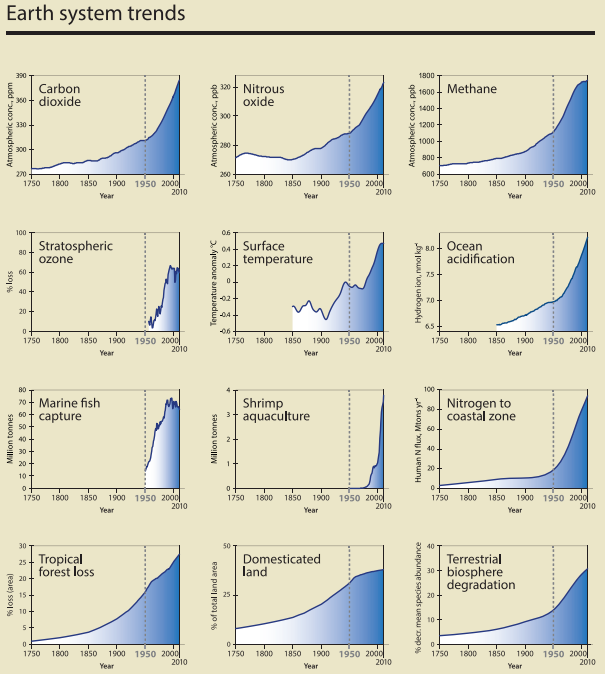
Socioekonom. trender

Andra halvan av schackbrädet

Geo-/bio-systemtrender

… och som skapat en situation där…

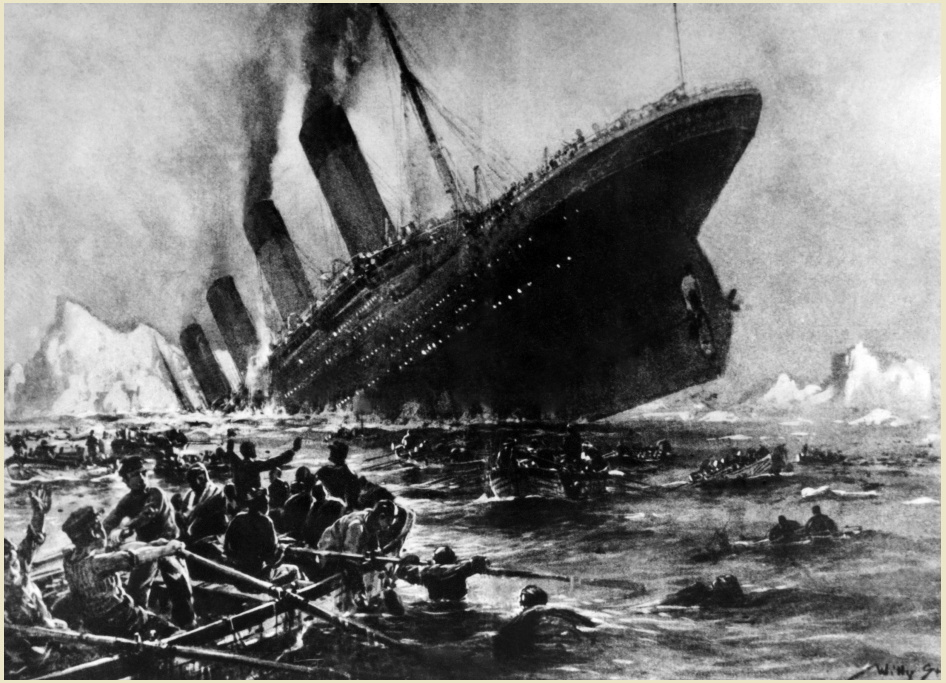
Det globala perspektivet

- ***Materialomsättningen*** är högre än någonsin…
- …med en *fördubblingstakt på 25* år
- ***Fossilbränsleanvändningen*** är högre än någonsin…
- …med en *fördubblingstakt på 25* år
- Och som utmanar de ***planetära gränserna*** på fler områden

Det konkreta svenska perspektivet

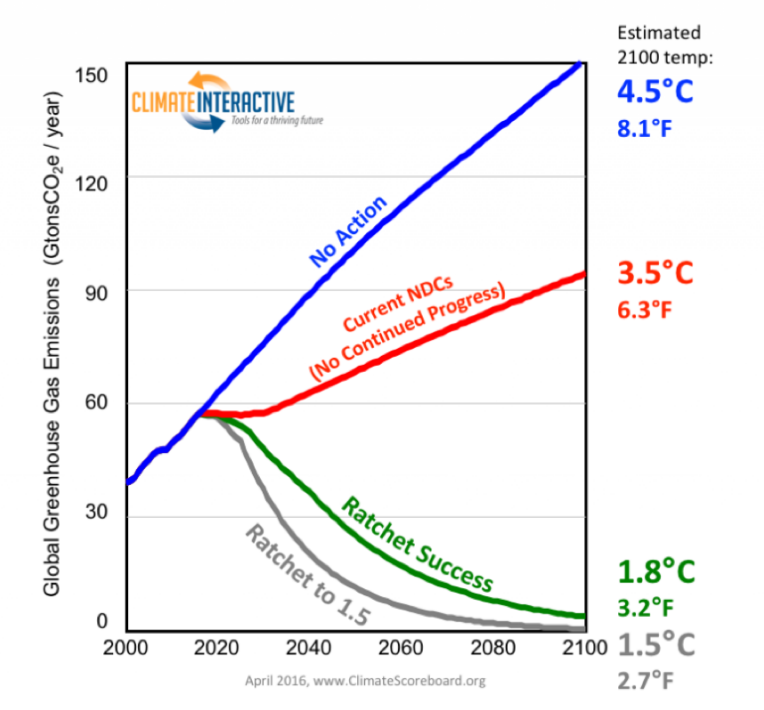
- Vi flyger mer än någonsin (int., pass., ank+avg., jan – apr):
- 2018 9,21 milj (= + 5,6%)
- 2017 8,72 milj (= + 8,2%)
- 2016 8,06 milj (= + 7,3%)
- 2015 7,51 milj (= + 3,3%)
- 2014 7,27 milj
- *Fördubblingstakten är drygt 17 år*
- Liknande statistik för bilåkandet

… vi styr mot en katastrof…

- Planeten jorden kommer inte att gå under
- Men förutsättningarna för mänskligt liv kommer att ändras =>
- Stora påfrestningar på vår samhällsorganisation
- Vi har svårt att ta det till oss

…om vi inte hanterar nödvändighetsgapet..

- **Den nödvändiga omställningshastigheten**
  - 7% årl. CO_2 reduktion to 2030 => 0.48
  - 7% årl reduktion to 2040 => 0.24 (from 2030)
  - Detta är minimum:
- **Än bättre:**
  - 7% av nuv. utsläpp årligen => nollutsläpp år 2034 (innebär att procenttalet stiger….)

…i ett läge där internationella avtal och åtgärder misslyckats…

- UNFCCC, 1992
- Kyotoprotokollet, 1997
- Köpenhamnsmötet, 2009
- Parisavtalet otillräckligt, 2015
- Totalt 63 klimatkonferenser (!)
- **Ökande utsläpp: 63% (!)**

…går vi mot samhälleligt sönderfall…

(detta är inga framtidsbilder)

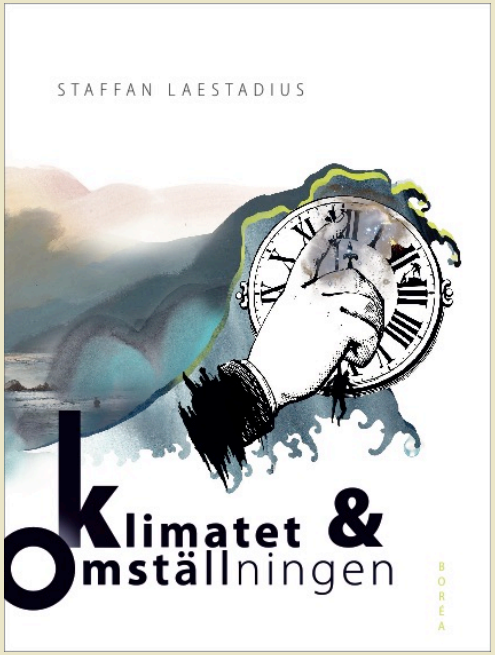
…med moraliskt & kulturellt sammanbrott; om vi inte bryter trenden

- Vad händer i ett samhälle där vi vet att vi tullar på det utsläppsutrymme som finns om vi ska ha chans att klara 2° målet.
- Vi vet att vi bryter mot Kants kategoriska imperativ.

Visserligen mycket sent på dagen –
men där finns ljuspunkter

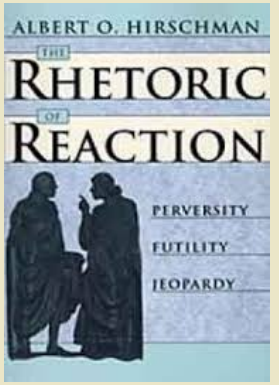

- Vi har i allt väsentligt den teknik vi behöver:
  - Sol &Vind
  - Energisystem/överföring
  - Elfordon på räls & väg
  - IT och telekom
  - Biomassa/ekonomi/teknik
- Vi kommer att fixa
  - Vätgas & stål
  - =>
- **Vi vet det vi behöver veta och kan det vi behöver kunna**

Utmaningen är politisk och kulturell –
att bryta igenom den reaktionära retoriken….

- Paradox-tesen:
  - Andra kommer att sko sig och befolka nischen…
- Spotta i havet-tesen:
  - Vi är så små, så små… … andra
- Kostar för mycket-tesen:
  - Vi kan inte rasera allt det vi byggt upp, vänta, ta det försiktigt…
- Olagligt-tesen:
  - EU-lagen tillåter inte att vi gynnar/ missgynnar lösningar på det sättet…

- Detta kan framföras av de som säger sig ta klimathotet på allvar, men….
- Med sådana vänner behöver man inga klimatförnekande fiender.
- Systemförändringens dynamik.
- Man ändrar spelreglerna. Om inte nu – när ska man då göra det?

…och att ta itu med vår syn på utvecklingen -
det är inte bara kapitalet som smutsar ner

- Framstegsmyten
- Människan som naturens herre
- Vår föreställning om frihet
- Den moraliska dimensionen

Omställningens dynamik –
mobilisering för villkorligt samtycke

Climate walk

- Vi tar två steg framåt och kollar bakåt att de andra följer med
- Baserat på att de andra är lika oroliga som vi och letar anledningar att börja ställa om
- Och att omställning inte alltid är en förlustaffär även med rådande priser.
- Vi tar två steg till….

Så har det alltid fungerat

- Entreprenören/Innovatören
- Eldsjälen
- Återtågets hjältar
- Mobilisering för att vinna *det villkorliga samtycket*: folk vet att krafttag behövs.
- Elinor Ostrom
- Den politiska uppgiften är att visa att man legitimt kan leda omställningen bort från katastrofkursen.

- **Dock: det gäller att få upp farten i kursomläggningen**

Omställningens makroekonomiska villkor

Tresektormodellen

- Tresektormodell
- $Y = D_s + D_{se} + D_c$
- D_c måste reduceras relativt och totalt => D_s ska växa ca 10-12%.
- Omställning medför inte självklart (grön) tillväxt.

Investeringarna i modellen

- Investeringarna en del av efterfrågan D
- $I = I_s + I_{se} + I_c$
- Utfasning av alla svarta aktiviteter => inga **svarta investeringar alls!!**
- **Endast gröna och blå (men de är också ”svarta”)**

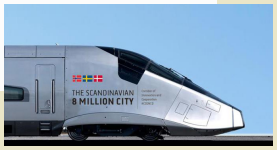
Omställningens detaljer –
måste vara tydliga och övertyga nära och fjärran: visa att vi tar omställningen på allvar

Så här kan det se ut i närtid

- Halvera flyget
- Halvera bilåkandet
- Halvera biffätandet
- Omvandla Bromma från flygplats till trästad
- Bioekonomi med bevarad mångfald
- Bygg ut vindkraft med faktor 10
- Stor satsning på vätgas
- En omfattande skatteväxling

Ett demonstrationsprojekt

För det behövs en berättelse över det postfossila samhället

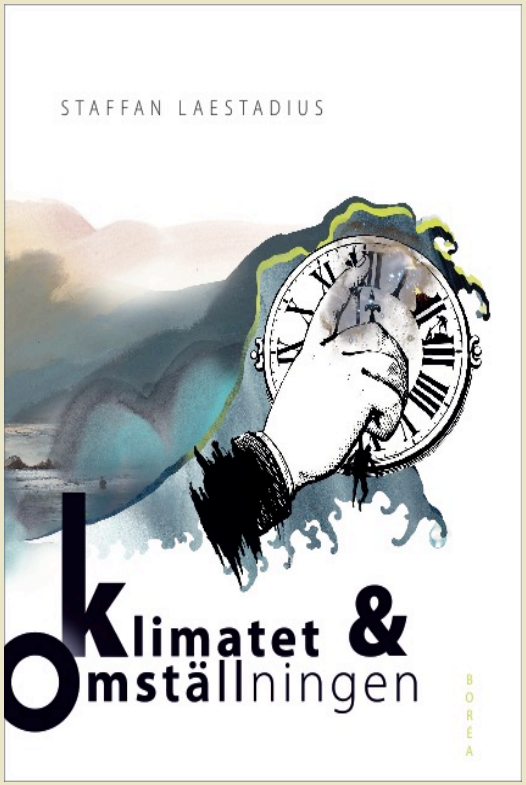

- Bygga upp en postfossil föreställningsvärld
  - Vision
  - Narrativ
- En ny postfossil modernitet
  - Global
  - Grön
  - Demokratisk
- Ny syn på frihet
- Ett postfossilt folkhemskoncept (!)

Det var det hele…

Utmaningen består således i att kombinera de konkreta förslagen på fossilavveckling med arbetet att bygga upp en ny postfossil modernitet. Kollektivt såväl som individuellt

Vi måste tänka om – och börja om.
Och det brådskar.

Staffan Laestadius slae@kth.se